

የኢትዮጵያ ዘመን አቆጣጠር

የኢትዮጵያ ዘመን አቆጣጠር ከየት ይጀምራል?

የኢትዮጵያ ዘመን አቆጣጠር የሚጀምረው ከፍጥረት ዓለም፣ ከፍጥረት ጸሐይ፣ ከፍጥረት ጨረቃ ጋር የተያያዘ ሲሆን የሚጀምረውም **ጥንት** ከሚለው ነው። ጥንትነቱም ከእነዚህ ከዓለም፣ ከጸሐይ ፣ ከጨረቃና ከዋክብት መፈጠር ጋር የተያያዘ ሲሆን በጸሐይ ሰበት ጥንታት አሉ። እነሱም፦

1. **ጥንተ ዕለት፦** ጥንተ ዕለት **እሑድ** ሲሆን በዚህ ቀን ዓለም ማለትም ሰማይና ምድር የተፈጠረበት ቀን ነው።
2. **ጥንተ ቀመር፦** ይህ ዕለት **ሠሎስ /ማክሰኞ/** ሲሆን በዚህ ቀን በዓለም ውስጥ የሚገኙ ፍጥረታት /ዕዕዋት፣ እዝርዕት፣ እታክልት/ ለመጀመሪያ ጊዜ የተፈጠሩበት ቀን ነው።
3. **ጥንተ ዮን፦** ጥንተ ዮን ዕለተ ረቡዕ ሲሆን በዚህም የቀንና የሌሊት መክፈያ የሆኑት ጸሐይ፣ ጨረቃና ከዋክብት የተፈጠሩበት ቀን ነው። ዮን ማለት ጸሐይ ማለት ነው። **"ዮን ይዕቲ ስማ ለጸሐይ ሀገረ ጸሐይ ዮን ይዕቲ"** እንዲል።

እንግዲህ የኢትዮጵያ ዘመን መቆጠር የጀመረው ዓለም ከተፈጠረበት ጊዜ ጀምሮ ነው። ስለ ዘመን ቆጠራም ስንናገር "ዓለም ከተፈጠረ ዘመን ከተቆጠረ" እንላለን። ስለዚህ ዘመን ቆጠራችን ከሥነ ፍጥረት ጋር የተያያዘ ነው።

ባሕረ ሐሳብ

Ø ባሕረ ሐሳብ ከሁለት የግዕዝ ቃላት የተገኘ ሲሆን - ባሕር = ዘመን
-ሀሳብ = ቁጥር ማለት ነው።

ባሕረ ሐሳብ ማን ደረሰው ?

Ø የእስክንድርያ 12 ኛ ሊቀ ጳጳስ (ፓትርያርክ) የነበረው ቅዱስ ድሜጥሮስ

ከ 180 – 222 ዓ.ም ድረስ ለ 42 ዓመት ሊቀ ጳጳስ ነበር። ሊቀጳጳስ ከመሆኑ በፊት መስተገብረ ምድር (ገበሬ)

ነበር።ዲኮ አርቆ፣ በእጭር ታጥቆ የሚሰራ ትጉህ ገበሬ ነበር። ከልዕልተ ወይን (የቤተክርስቲያን ለቃውንት የሚጠሯት ስም) ጋር አጋብተዋቸው ነበር።

የእስክንድርያ ሊቀ ጳጳስ ዩልዩስ (ዩልያኖስ) ሹሞታል።

ባሕረ ሐሳብ በመጽሐፍት ቤት

Ø ቤተ ክርስቲያን አራት ጉባዔ ቤቶች አሏት

- ብሉይ ኪዳን
- ሐዲስ ኪዳን
- መጽሐፈ መነኮሳት (ማር ይስሐቅ፣ ፈልክዲዳዩስ)
- ሊቃውንት (ሃይማኖተ አበው)
- እምስተኛ ጉባዔ ተደርጎ በሁለት መንገድ ይሰጣል። እቡካክር (አቡካካር) ባሕረ ሀሳብ ተብሎ

Ø እቡካካር (ወልደ አቤል ሄሬም) የተባለ መነኮሴ ሲሆን ባሕረ ሐሳብን ጨምሮ ሌሎች የሥነ ጻሕፊ፣ ጨረቃና ከዋኩብት ሊቅ ነው። ባሕረ ሀሳብም አብሮ ተገልጿል።

Ø ከዲሜጥሮስ በተጨማሪ ባሕረ ሀሳብን ለማወቅ የተመኙ

1. ሰዒድ ወልደ ጸጥረቅ
2. መሀቡብ ወልደ መንጋ
3. ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ
4. ኤጲፋንዮስ ዘመንፈስ ቅዱስ
5. ጊዮርጊስ ወልደ አሚድ
6. ማርቆስ ወልደ ቀምበር
7. ዮሐንስ ወርልደ አቤልሔሬም (እቡካክር) ... እና ሌሎችም

የቅዱስ ድሜጥሮስ ምኞት

Ø በዓላትና አጽዋማት ከጥንተ ዕለታቸው ባይጡ ባይነዋወጡ እያለ ይመኝ ነበር። ይኸውም

- ጾመ ነነዌ፣ ዑብይ ጾም፣ ጾመ ሐዋርያት፣ ከሰኞ፣
- በዓለ ርክበ ካህናት፣ ጾመ ድኅነት ከረቡዕ፣
- በዓለ ዕርገት ከሐሙስ፣
- በዓለ ደብረ ዘይት፣ ሆሳዕና፣ ትንሳኤ፣ ጳጳሳዊ ስብሰባ ከአሁድ

Ø መልእክ እግዚአብሔር ነገረ በምኞት እይሆንም ሰብዔ ገብተህ አግኘው አለው

ከሌሊቱ 23 ሰብዔ ገብተህ አበቅቱ፣

አቀኑ 7 ሰብዔ መጥቅዕ ይሁንህ ብሎታል

ምነው ሌሊቱን አብዝቶ ቀኑን አሳነሰው?

23 ሰብዔ ማለት፡-

1 ሰብዔ = 7 ቀናት

23 ሰብዔ = ?

161 ቀናት

አዋጅ ፦ ማንኛውም ቁጥር ከ 30 በ 30 ግደፈው

$$161 \div 30 = 5 \text{ ደርሶ } 11 \text{ ይቀራል}$$

11 ጥንተ አበቅቱ ይባላል።

ሰባት ሰብዔ ማለት፦

$$1 \text{ ሰብዔ} = 7$$

$$7 \text{ ሰብዔ} = ?$$

$$7 \times 7 = 49$$

በ 30 ስንገድፈው (49÷30) = 1 ደርሶ 19 ይቀራል

19 ጥንተ መጥቅዕ ይባላል።

መጥቅዕና አበቅቱ ተደምረው ከ 30 አይበልጡም ፣ ከ 30 አያንሱም

አዋጅ "አበቅቱ ወመጥቅዕ ክልዔሆሙ ኢየግርጉ እምህ ወኢይወርዱ እምህ ወትረ ይከውኑ ህ" ይላል።

ሕዝቡስ ከድሜጥሮስ በፊት እንዴት ያኩበር ነበር?

አዕዋዳት:

አዕዋድ ያደ ከሚል የግዕዝ ቃል የተገኘ ሲሆን ዞረ ማለት ሲሆን በየጊዜው እየዞረ የሚመጣ ማለት ነው።

ዓመተ ዓለም የሚሠራርበት ሰባት አዕዋዳት አሉ። እነሱም፦

Ø ዓውደ ዕለት ከሰኞ - እሁድ

Ø ዓውደ ወርህ በፀሐይ 30 ቀናት፤ በጨረቃ 29 ና 30

Ø ዓውደ ዓመት- በፀሐይ 365 ቀናት 6 ሰዓት (15 ኪክሮስ)፤ በጨረቃ

354 ከ 22 ኪክሮስ

Ø ዓውደ አበቅቱ (ንዑስ ቀመር) = 19 ዓመት

Ø ዓውደ ፀሐይ = 28 ዓመት

Ø ዓውደ ማኅተም (ማዕከላዊ ቀመር) = 76 ዓመት

Ø ዓውደ ዐቢይ ቀመር (ዐቢይ ቀመር) = 532

ወንበር: የዘመኑን አበቅቱንና መጥቅዕ የሚያስገኝ ነው።

· ወንበር ለማግኘት ቀድመን ዓመተ ዓለሙን ማውጣት

$$ዓ.ዓ = ዓ.ም + ዓመተ ፍ.ዓ$$

$$5500 \text{ ዓመተ ፍ.ዓ} \div 7 = 785 \text{ ዓመተ ከነኔ}$$

$$2006 \text{ ዓመተ ምህረት} \div 7 = 286 \text{ ዓመተ ሥጋዌ (ለምን ዓመተ ምህረት ተባለ?)}$$

$$785 - 286 = 499$$

ይህንና በሶስቱ ቀመሮች እንቀምረዋለን።

- በቢይ ቀመር ፣ 532
- ማዕከላዊ ቀመር ፣ 76
- ንዑስ ቀመር ፣ 19

1ኛ. ለቢይ ቀመር

$$7506 \div 532$$

14 ቱ በቢይ ቀመር 7448 ሆኖ 58 ይቀራል

2ኛ. ለማዕከላዊ ቀመር

58 ማዕከላዊ ቀመር (76) አይቸልም

3ኛ. ለንዑስ ቀመር

$$58 \div 19 = 3 \text{ ጊዜ ደርሶ 1 ይቀራል}$$

አዋጅ " አሐደ አዕትት ለዘመን - አንድ ለዘመኑ ስጥ "

Ø ለምን አንድ እንቀንሳለን? /ከብሎጉ ይመልከቱ/

$$1 - 1 = 0 (\text{ዜሮ})$$

የ 2006 ዓ.ም. ወንበር ዜሮ ይሆናል

2009 ን ሥራ?

$$\text{ወንበር} = (((9.9) \bmod 532 = t) \bmod 76 = t') \bmod 19 = w) - 1.$$

if $t=0$, then $t=532$.

if $t'=0$, then $t=76$.

if $w=0$, then $w=19$. because for all n , $0=n \pmod n$.

አበቅቱ:- አበቅቱ አፖክቲ ከሚል የግሪክ ቃል የተገኘ ሲሆን

- ተረፈ ዘመን
- ቁጥረ ሌሊት
- ሥፍራ ሌሊት ማለት ነው።

Ø አበቅቱን ለማግኘት:-

ጥንተ አበቅቱ ከወንበር ጋር ማባዛት

$$\text{አበቅቱን} = (\text{ጥንተ አበቅቱ} * \text{ወንበር}) \bmod 30 = (11 * \text{ወንበር}) \bmod 30$$

ከ 30 ከበለጠ - በ 30 መግደፍ

$$\text{አበቅቱ} = 11 \times 0 = 0 \text{ (አልቦ አበቅቱ ይሆናል)}$$

Ø ይህ ማለት ፀሐይና ጨረቃ በተፈጠሩበት መስኮት ተገናኝተዋል ማለት ነው።

Ø አበቅቱ የሚጠቅመን ሌሊቱን ለማግኘት ነው።

$$\cdot \text{ሌሊት} = (\text{ዕለት} + \text{አበቅቱ} + \text{ሕፀጽ}) \bmod 30$$

ሕፀጽ:

ሐፀ - ገዕደለ

ሕፀጽ - ገደለት ማለት ነው።

ጨረቃ ከፀሐይ የምታገደለው ማለት ነው።

የዓመቱ ሕፀጽ፦

- የመስከረምና የጥቅምት = 1
- የሕዳርና ጠቃህሃሥ = 1 ከላይኛው ጋር = 2
- የጥርና ጠየካቲት = 3
- የመጋቢትና የሚያዚያ =
- የግንቦትና የሰኔ = 5
- የሐምሌና የነሐሴ = 6
- ጳጉሜ ወር ስለማትሞላ 6 ነው።

· የመስከረም 1/2006 ዓ. ም ሌሊት፦

$$\delta\lambda + \lambda\phi + \alpha$$

$$1 + 0 + 1 = 2$$

ጳጉሜ እምስት ማታ በተራክቦ እድረዋል።

መጥቅዕ፦ ደወል ማለት ነው

ደወል ሲመታ የራቁ ይቀርባሉ፣ የተበተኑ ይሰበሰባሉ። ይህም መጥቅዕ በዓላትና አጽዋማትን ይሰበስባል።

የዘመኑን መጥቅዕ ለማግኘት ጥንተ መጥቅዕን ከወንበር ጋር ማባዛት

· ከ 30 ከበለጠ ለ 30 ማካፈል ነው

$$\text{መጥቅዕ} = (\text{ጥንተ መጥቅዕ} * \text{ወንበር}) \bmod 30.$$

$$19 \times 0 = 0$$

ነገር ግን እበቅቱው = 0 ስለሆነ በአዋጁችን (ወትረ ይከውኑ 30) ስለሚል የዚህ ዓመት መጥቅዕ 30 ይሆናል።

በሌላ ቋንቋ እበቅቱው ዜሮ ከሆነ ሁልጊዜም መጥቅዕ 30 ነው።

መባጃ ሐመር፦

· ባጃ - ቆየ ፣ ሰነበተ

· ሐመር - መርከብ

በዓላትና አጽዋማት የሚያሰነብት ስለሆነ መባጃ ሐመር ተብሏል።

መባጃ ሐመርን ለማግኘት፦

· መጥቅዕና በዓለ መጥቅዕ የዋለበትን የዕለት ተውሳክ መደመር ነው።

ከ 30 ከበከጠ በ 30 መግደፍ

$$\text{መባጃ ሐመር} = (\text{መጥቅዕ} + \text{መጥቅዕ የዋለበትን የዕለት ተውሳክ}) \bmod 30.$$

አዋጅ ንጹሕ መባጃ ሐመር 0 ከሆነ መባጃ ሐመር 30 ማለት ነው።

በዓለ መጥቅዕ መቼ ይውላል?

አዋጅ ንጹሕ መጥቅዕ ከ 14 በላይ ከሆነ በመስከረም

ከ 14 በታች ከሆነ በጥቅምት

(መጥቅዕ ሲበዛ ከመስከረም ንዛመጥቅዕ ሲያንስ ጥቅምትን ያስ)

መጥቅዕ 30 ነው ($30 > 14$)

በዓለ መጥቅዕ በመስከረም (በመስከረም 30) ቀን ይውላል።

የዕለት ተውሳክ = ተውሳክ - ወሰክ - ጨመረ

- ጭማሪ ማለት ነው።

- የቅዳሜ ተውሳክ - 8   · የረቡዕ - 4
- የእሁድ - 7   · ሐሙስ - 3
- የሰኞ - 6   · ዓርብ - 2
- የማክሰኞ - 5

የተረሱ ወይም ወደፊት የምንፈልጋቸውን ቀናትን ማግኘት:

ለምሳሌ የ 2006 በዓለ መጥቅዕን ለማግኘት ብንፈልግ

መስከረም 30/2006 መቼ ይውላል?

1. ወንጌላውያኑን ማግኘት

$$\text{ወንጌል} = (\text{ዓመተ ፍ.ዓ} + \text{ዓ. ም.}) \bmod 4$$

$$5500 + 2006 = 7506$$

ዓመተ ዓለሙን ለ 4 ቱ ወንጌላውያን በማካፈል

- ቀረው 1 ከሆነ ማቴዎስ   · 3 ከሆነ ሉቃስ
- 2 ከሆነ ማርቆስ   · 0 ከሆነ ዮሐንስ

$$7506 \div 4 = 1876 \text{ ደርሶ } 2 \text{ ይቀራል}$$

ወንጌላዊው ማርቆስ

2. መስከረም 1 (ዕለተ ቀመር)

ዓመተ ዓለም + መጠነ ራብዒት = ለሰባቱ ዕለታት ማካፈል

$$7506 + 1876 = 9382$$

$$9382 \div 7 = 1340 \text{ ደርሶ } 2 \text{ ይቀራል። ቀሪ}$$

- 1 ከሆነ = ማክሰኞ   · 5 ከሆነ = ቅዳሜ

- 2 ከሆነ = ረቡዕ
- 3 ከሆነ = ሐሙስ
- 4 ከሆነ = ዓርብ
- 6 ከሆነ = እሁድ
- 0 ከሆነ = ሰኞ

- መስከረም 1 ረቡዕ ከዋለ ጥንተ ዮን = 1
- ለሐድ ከዋለ = 5
  - ሐሙስ ከዋለ = 2
  - ሰኞ ከዋለ = 6
  - ዓርብ ከዋለ = 3
  - ማክሰኞ ከዋለ = 7
  - ቅዳሜ ከዋለ = 4

ጥንተ ዮን:

ጥንተ ዮን = ((ዓመተ ዓለም + መጠነ ራብዓት) mod 7 = ጥንተ = n) - 1

አዋጅ ፦ ጥንተ 0 ከሆነ ጥንተ ዮን 6 ሆነ ማለት ነው

ጥንተ 1 ከሆነ ጥንተ ዮን 7 ሆነ ማለት ነው

if n=0; then n=7   ጥንተ ዮን = 7-1=6.

if n=1; then ጥንተ ዮን = 1-1=0=7. why? [because for all n, 0=n(mod7)]

3. ዕለቱን ለማግኘት

.ዓድደ ዕለት = (ዕለት + አጽፈ ወርህ + ጥንተ ዮን) mod 7

ዓድደ ዕለት :

- 1 ከሆነ እሁድ
- 2 ከሆነ ሰኞ
- 3 ከሆነ ማክሰኞ
- 4 ከሆነ ረቡዕ
- 5 ከሆነ ሐሙስ
- 6 ከሆነ ዓርብ
- **0 ከሆነ ቅዳሜ**

.ዓድደ ዕለት = (መስከረም 30 + የመስከረም እጥፍ + ጥንተ ዮን) mod 7

· መስከረም 1 ቀን ረቡዕ ስለዋለ ጥንተ ዮን እንደ ነው።

ጥንተ ዮን = (7506 + 7506 / 4 = 1876) mod 7 - 1 = 1.

ዓድደ ዕለት = (ዕለት + አጽፈ ወርህ + ጥንተ ዮን) mod 7

30 + 2*1 + 1 = 33

33 ÷ 7 = 4 ጊዜ ደርሶ 5 ይቀራል

መስከረም 30 ሐሙስ ይውላል.

መስከረም 30/2006 ዓ. ም. ሐሙስ ይውላል (3 ተውሳክ)

መባጃ ሐመር = (መጥቅዕ + የዕለት ተውሳክ) mod 30

$30 + 3 = 33$
 በ 30 ሲገደፍ = 3

የመባጃ ሐመር ጥቅም: ከበዓላትና እጽዋማት ተውሳክ ጋር በመደመር የየዘመኑንን በዓላትና እጽዋማት ያስገኛልናል።

የበዓላትና እጽዋማት ተውሳክ የሚውልበት

1 ኛ. ጾመ ነንዌ ተውሳክ የላትም (0 ነው)

ስለዚህ መባጃ ሐመር ብቻውን ይመራታል

አዋጅ ፦ በዓለ መጥቅፅ በመስከረም ከዋለ ጾመ ነንዌ በጥር ትገባለች፤

በዓለ መጥቅፅ በጥቅምት ከዋለ ጾመ ነንዌ በየካቲት ትገባለች

በዓለ መጥቅፅ በመስከረም 30 ከዋለ በጥቅምት ትገባለች

ዘንድሮ አልቦ አበቅቴ ሆኖ በመስከረም 30 በዓለ መጥቅፅ ስለዋለ ጾመ ነንዌ

በየካቲት ትገባለች።

2 ኛ. የዐቢይ ጾም ተውሳክ = 14   7 ኛ. የበዓለ ርክበ ካህናት = 3

3 ኛ. የበዓለ ደብረ ዘይት = 11   8 ኛ. የበዓለ ዕርገት = 18

4 ኛ. የበዓለ ሆሳዕና = 2   9 ኛ. የበዓለ ጸራቅሊጦስ = 28

5 ኛ. የበዓለ ስቅለት = 7   10 ኛ. ጾመ ሐዋርያት = 29

6 ኛ. የበዓለ ትንሣኤ = 9   11 ኛ. ጾመ ድኅነት = 1

በዓላትና እጽዋማት:

1. ጾመ ነንዌ መባጃ ሐመር ተውሳክ የላትም: $3 + 0 = 3$ የካቲት 3
2. በዐተ ዐቢይ ጾም $3 + 14 = 17$: የካቲት = 17
3. ደብረ ዘይት $3 + 11 = 14$: መጋቢት 14
4. በዓለ ሆሳዕና $3 + 2 = 5$: ሚያዚያ 5 (እሁድ)
5. በዓለ ስቅለት $3 + 7 = 10$: ሚያዚያ 10 (እርብ)
6. በዓለ ትንሣኤ $3 + 9 = 12$: ሚያዚያ 12 (እሁድ)
7. በዓለ ርክበ ካህናት $3 + 3 = 6$: ግንቦት 6
8. በዓለ ዕርገት $3 + 18 = 21$: ግንቦት 21 (ሐሙስ)
9. በዓለ ጸራቅሊጦስ $3 + 28 = 31$: በ 30 ሲገደፍ 1 ይቀራል ሰኔ 1 (እሁድ)
10. ጾመ ሐዋርያት $3 + 29 = 32$: ሰኔ 2 (ሰኞ)
11. ጾመ ድኅነት $3 + 1 = 4$: ሰኔ 4 (ረቡዕ)

ኢየፍጥና እይወርድ:

· ጾመ ነንዌ ከጥር 17 አትወርድም ከየካቲት 21 አትወጣም

የቤት ስራ:

1. የአድዋ ድል መቼ ነበር ?
2. ጌታ የተጠመቀበት(11/05/30) መቼ ነበር?
3. የ 2010 ን በዓለ ትንሳኤንና በዓለ ርክበ ካህናትን አውጣ!
4. የ 2007 ን በዓለ ጾመ ነነዌ ,ትንሳኤንና በዓለ ርክበ ካህናትን አውጣ!

http://www.melakuezew.info/2012/08/blog-post_286.html#more

አበቅቴ እና መጥቅዕ

አበቅቴ የሚለው ቃል አፖስቲ ከሚለው የግሪክ ቃል የተገኘ ሲሆን ተረፈ ዘመን፣ ስፍራ ሌሊት ቁጥረ ሌሊት ማለት ነው። ተረፈ ዘመን የተባለበት ምክንያት እንደሚታወቀው ፀሐይና ጨረቃ በአንድ መስኮት ውስጥ የተፈጠሩ ሲሆን ዑደት በሚያደርጉ ጊዜ ግን በተለያዩ ቀን ዑደታቸውን ይፈጽማሉ። በዚህም የተነሳ በመካከላቸው የቀናት ልዩነት የሚኖር ሲሆን ይህ ልዩነት አበቅቴ ወይም ተረፈ ዘመን ይባላል። የፀሐይ አንድ ዑደት 365 ቀን ከአስራ አምስት ኬክሮስ /ከስድስት ሰዓት/ ሲሆን የጨረቃ አንድ ዑደት ደግሞ 354 ቀን ከሃያ ሁለት ኬክሮስ ነው። ስለዚህ የጨረቃ ዑደት ፀሐይ ላይ ለመድረስ አስራ አንድ ቀን ይቀራታል። ይህ ቀሪ /አስራ አንድ/ አበቅቴ ይባላል። ከዚህ ቀደም ድምጽ ጥርስ ከሌሊቱ ሃያ ሶስት ሰባዔ ገብቶ ያገኘው ጥንተ አበቅቴ አስራ አንድ እንደ ነበር ተመልክተናል። እንግዲህ ጥንተ አበቅቴ አስራ አንድ ቢሆንም ይህ ቁጥር በየዓመቱ አስራ አንድ ቀን ስለሚጨምር ማለትም የጸሐይና የጨረቃ ዑደት በመጀመሪያው ዓመት አስራ አንድ ቢሆንም በሁለተኛው ዓመት የራሱ አስራ አንድና ያለፈው ዓመት አስራ አንድ ሲደመር ሃያ ሁለት ይሆናል። የሶስተኛው ዓመት አስራ አንድ ሲጨመር ሰላሳ ሶስት ይሆናል።

አዋጅ ፦ ማንኛውም ቁጥር ከሠላሳ ከበለጠ በሠላሳ ግደፈው

ስለዚህ ሠላሳ ሶስት በሠላሳ ሲገደፍ ወይም ለሠላሳ ሲካፈል አንድ ጊዜ ደርሶ ሶስት ይቀራል። ሶስት አበቅቴ ሆነ ማለት ነው። እንደዚህ በየዓመቱ አስራ አንድ እየጨመርን አበቅቴን ማግኘት ይቻላል። ነገር ግን የብዙ ዓመታት በሆኑ ቁጥር በዚህ መልኩ ማውጣቱ ስለሚከብድ በቀላሉ የየዘመኑን ወይም እኛ የምንፈልገውን ዓመተ ምህረት አበቅቴ ማውጣት እንችላለን። ይህንንም በሶስት ዓይነት መንገድ ማውጣት ይቻላል።

1 ኛ. አበቅቴን በወንበር ማውጣት

ከዚህ ቀደም ስለ ወንበር ስንመለከት ወንበር የሚጠቅመው የየዘመኑን አበቅቴና መጥቅፅ ለማግኘት ነው ብለናል።

ስለዚህ ወንበርን በጥንተ አበቅቴ አባዝተን የምናገኘውን ቁጥር በሠላሳ ገደፈን ወይንም ለሠላሳ አካፍለን

የምናገኘው አበቅቴ ይሆናል።

ምሳሌ 1. የ 2007 አበቅቴ ስንት ነው?

በቅድሚያ ወንበሩን እናወጣለን። ወንበሩን ለማግኘት፦

$$5500 + 2007 = 7507 \text{ ዓመተ ዓለም}$$

ዓመተ ዓለሙን ለዐቢይ ቀመር /532/ እናካፍላለን፤ 7507 ሲካፈል ለ 532 14 ጊዜ ደርሶ 59 ይቀራል።

59 ለማዕከላዊ ቀመር /ለ 76/ መካፈል ስለማይችል ለንዑስ ቀመር /ለ 19/ እናካፍለዋለን።

59 ለ 19 ሲካፈል 3 ጊዜ ደርሶ 2 ይቀራል። አዋጅ አለን "አሐደ አዕትት ለዘመን - አንዱን ለዘመኑ ስጥ ወይም

አስቀር" ይላል ስለዚህ ከሁለት ላይ አንድ ሲነሳ አንድ ይቀራል። የ 2007 ወንበር አንድ ነው ማለት ነው።

አበቅቴውን ለማግኘት ከጥንተ አበቅቴ ጋር እናባዛለን።ጥንተ አበቅቴ 11 እና ወንበር ሁለቱን ስናባዛ /11 × 1/

$$= 11 \text{ ይሆናል። ስለዚህ የ 2007 ዓ.ም አበቅቴ 11 ወጣ እንላለን።• የ 2008 ን ስሩ}$$

2 ኛ. አበቅቴን በእጭር መንገድ ማውጣት

አበቅቴን በእጭር መንገድ ማውጣት የምንችል ሲሆን ይኸውም የዘንድሮውን አበቅቴን አወቅነው ማለት

የሚቀጥለውን ዓመት አበቅቴን እናውቀዋለን ማለት ነው። ምክንያቱም በጸሐይና በጨረቃ መካከል ያለው ልዩነት

አስራ አንድ ነው ብለናል። ይህንን አስራ አንድ በየዓመቱ በአበቅቴው ላይ ብንደምረው የየዘመኑን አበቅቴ እናገኛለን

ማለት ነው። በሌላ አነጋገር ዓለም በተፈጠረበት በመጀመሪያው ዓመተ ዓለም አበቅቴ አስራ አንድ ነበር።

$$\text{በሁለተኛው ዓመት 22፣ በሶስተኛው ዓመት 33 /በሰላሳ ስንድፈው/ 3 ይቀራል፤ በአራተኛው ዓመት /3 + 11/}$$

$$14፣ በአምስተኛው ዓመት /14+11/ 25 ነው። ስለዚህ ያለፈውን ዓመት አበቅቴ ካወቅነው የዘንድሮን፣$$

የዘንድሮውን ካወቅነው የሚቀጥለውን ዓመት አስራ አንድ በመጨመር እናገኘዋለን ማለት ነው።

ምሳሌ 2፦ የ 2005 ን ዓ.ም አበቅቱን ለማግኘት የ 2004 ዓ.ም አበቅቱ ላይ አስራ አንድ እንደምራለን ማለት ነው።

በቅድሚያ ከላይ በቁጥር አንድ ላይ ባየነው መንገድ ማለትም በወንበር የ 2004 ን አበቅቱን እናገኛ! የ 2004 ን አበቅቱን በወንበር ለማውጣት በቅድሚያ ዓመተ ምህረቱንና ዓመተ ዓለሙን እንደምራለን። /5500

+ 2004 / = 7504 ይሆናል። ይህንን ለወጪያ ቀመር /532/ እናካፍለዋለን። $7504 \div 532 = 14$ ጊዜ ደርሶ

56 ይቀራል። 56 ለማዕከላዊ ቀመር /ለ 76/ መካፈል ስለማይችል ለንዑስ ቀመር /ለ 19/ እናካፍለዋለን። $56 \div$

$19 = 2$ ጊዜ ደርሶ 18 ይቀራል። እሱም አዕትት ለዘመን - አንዱን ለዘመኑ ስጥ በሚለው አዋጅ ከ 18 ላይ አንድ

ስንቀንስ 17 ይቀራል። የ 2004 ዓ.ም ወንበር 17 ነበር ማለት ነው። ስለዚህ አበቅቱውን ለማውጣት ጥንተ

አበቅቱን ከወንበር ጋር እናዛዛለን /17 x 11/ 187 ይሆናል። 187 ን በ 30 ስንገድፈው ወይም ለ 30

ስናካፍለው /187 ÷ 30/ = 6 ጊዜ ደርሶ 7 ይቀራል። ስለዚህ የ 2004 ዓ.ም አበቅቱ 7 ነበር ማለት ነው።

እንግዲህ የ 2005 ን አበቅቱ ለማግኘት የ 2004 አበቅቱ ላይ አስራ አንድ መደመር ነው ብለናል። ስለዚህ የ 2004

አበቅቱ 7 ነው፤ 7 ላይ 11 ስንደምር 18 ይሆናል። የ 2005 ዓ.ም አበቅቱ አስራ ስምንት ነው ማለት ነው።

ምሳሌ 3፦ ከላይ የ 2007 ዓ.ምን አበቅቱን በምሳሌ አንድ ላይ አግኝተናል። ይኸውም 11 ነው። እንግዲህ

የ 2008 ዓ.ምን አበቅቱ ለማግኘት ደግሞ ያለፈው ዓመት አበቅቱ ላይ አስራ አንድ መደመር ነው። ስለዚህ

የ 2007 ዓ.ም አበቅቱ 11 ከሆነ የ 2008 ዓ.ም አበቅቱ 11 ጨምረንበት 22 ይሆናል ማለት ነው።

አበቅቱ ተረፈ ዘመን ነው ስንል ምን ማለት ነው?

እንደሚታወቀው አበቅቱ በጨረቃና በፀሐይ መካከል ባለ የጉዞ ልዩነት ጋር የተያያዘ ነው። አበቅቱን ተረፈ ዘመን ነው

ስንልም ጨረቃ ጉዞን ፈጽሞ ካቆመችበት ቀን እንስቶ ፀሐይ ጉዞን እስከምትፈጽምበት /ጳጉሜን አምስት/ ቀን

ድረስ ያሉት ቀናት ተረፈ ዘመን ወይም አበቅቱ ይባላሉ። እነዚህ ቀናት ለሚቀጥለው ዓመት አበቅቱ ይሆናሉ።

ለምሳሌ፡- ጨረቃ የ 2003 ዓ.ም ጉዞዋን የፈጸመችው 28/ 2003 ዓ.ም ነው። ስለዚህ ከነሐሴ ሃያ ዘጠኝ ቀን ጀምሮ እስከ ጳጉሜን እምስት ቀን ያሉ ቀናት ሰባት ናቸው። ይህ ሰባት ተረፈ ዘመን ሲሆን ለሚቀጥለው ዓመት ማለትም ለ 2004 ዓ.ም አባቶቹ ይሆናል ማለት ነው።

ይህንን ያገኘነው ከላይ ከዚህ ቀደም ሲል ዓውደ አባቶቹ ወይም ንዑስ ቀመር ስንመለከት በአስራ ዘጠኝ ዓመት እንደ ጊዜ ፀሐይና ጨረቃ በተፈጠሩበት ጥንት /መስኮት/ ውስጥ በተራክቦ ያድራሉ ብለናል። ይህ ማለት በዚህን ዓመት ፀሐይና ጨረቃ ዑደታቸውን በእንደ ላይ ስለሚጀምሩ በመካከላቸው የሚኖር ልዩነት የለም ማለት ነው። ስለዚህ አባቶቹው አልቦ ወይም ዜሮ ይሆናል ማለት ነው። በዚህ ዓመት ፀሐይና ጨረቃ ዑደታቸውን መስከረም እንደ ቀን ይጀምራሉ።

ለምሳሌ በ 1987 ዓ.ም ወንበሩ ዜሮ ስለነበር አባቶቹው አልቦ ወይም ዜሮ ነበር። ከዚህ ዓመት ጀምሮ በእንደ አውደ ጨረቃ ወይም 354 ቀን እያዘርን ብንመጣ በ 2003 ዓ.ም ጨረቃ ጉዞዋን ነሐሴ 27/2003 ዓ.ም ትፈጽማለች። ስለዚህ ከነሐሴ 29 ቀን ጀምረን እስከ ጳጉሜን እምስት ቀን ያሉት ሰባት ቀናት የ 2004 ዓ.ም አባቶቹ ነበር ማለት ነው። አባቶቹ ዜሮ ከሆነበት ቀን እንስቶ አስራ እንደ ቀን እየደመርን ብንመጣም የየዘመኑን አባቶቹ ማግኘት እንችላለን። ይህ አባቶቹ ሁልጊዜ በየአስራ ዘጠኝ ዓመት ተመሳሳይ ነው። አስራ እንደ ጥንተ አባቶቹ መሆኑን ወይም በፀሐይና በጨረቃ መካከል ያለ የእንደ ዓመት ልዩነት መሆኑ መረጋጋት የለበትም። አባቶቹ ዜሮ ከሆነበት ቀን እንስቶ አስራ እንደ ቀን እየደመርን ብንመጣም የየዘመኑን አባቶቹ ማግኘት እንችላለን። ከዚህ ቀጥለን የእንደ አውደ አባቶቹ ወይም የአስራ-ዘጠኝ ዓመት አባቶቹን እንመለከታለን

- 1. በ 1987 ዓ.ም አባቶቹ ዜሮ ነበር።
- 2. በ 1988 ዓ.ም 0 + 11 = 11
- 3. በ 1989 ዓ.ም 11 + 11 = 22
- .....
- 19. በ 2005 ዓ.ም 7 + 11 = 18

በ 2006 ዓ.ም 18 + 11 = 29 ይሆናል ስቅጥው ሃያ ዘጠኝ ከሆነ መጥቅስ አንድ ይሆናል። እዚህ ጋር አንድ አዋጅ ወይም የሐዋርያት ትዕዛዝ አለን። ይኸውም " ወኒይኩን አሐደ መጥቅስ ለዘመን - ለዘመን አንድ መጥቅስ አይሁን" ስለሚል አንድ መጥቅስ አይሁንም። መጥቅስ ደግሞ አንድ ከሆነ በዚህ ዘመን አበቅቴው አልቦ ወይም ዜሮ ይሆናል ማለት ነው። እንዲሁም ከላይ እንዳየነው በ 19 ዓመት አንድ ጊዜ ፀሐይና እና ጨረቃ በተራክቦ ስለሚያድሩ ከ 1987 ዓ.ም እስከ 2005 ዓ.ም ድረስ ያለው ዓመት እስራ ዘጠኝ ሲሆን አንድ አውደ አበቅቴ ያበቃል። በ 2006 ዓ.ም እንደገና ተመልሶ አበቅቴው ዜሮ ይሆንና ሌላኛው አውደ አበቅቴ ዑደት ይጀምራል። በሌላም መንገድ ማለትም ወንበር በምናወጣበት መንገድ የ 2006 ዓ.ም ወንበርን ብናወጣ ወንበሩ ዜሮ ነው የሚሆነው። ወንበሩ ዜሮ ከሆነ ደግሞ አበቅቴውም ዜሮ ይሆናል።

ከሚቀጥለው ዓመት ማለትም ከ 2007 ዓ.ም ጀምሮ አበቅቴው እስራ አንድ በመሆን ከላይ ባየነው መንገድ እስራ ዘጠኝ ዓመት እስከሚሞላው ድረስ በተመሳሳይ መልኩ ይቀጥላል።

http://www.melakuezew.info/2012/08/blog-post_286.html#more

አዕዋዳት

አዕዋዳት የሚለው የደ ከሚለው ግስ የተገኘ ሲሆን ዞረ ማለት ነው። አዕዋዳት ደግሞ ቡብዙ እየዞረ የሚመጣ ማለት ነው። ከዚህ ቀደም የኢትዮጵያ ዘመን አቆጣጠር ጥንት ከሚለው እንደሚጀምር አይተናል። ጥንትነቱም ከፍጥረት ዓለም፣ ከፍጥረት ፀሐይ፣ ጨረቃና ከዋክብት ነው። ከዚህ ጊዜ ጀምሮ ሳድሲቱ ዐምሲት፣ ዐምሲቱ ራብዒት፣ ራብዒቱ ሳልሲት፣ ሳልሲቱ ካልዒት፣ ካልዒቱ ኬክሮስ፣ ኬክሮሱ ሰዓታት፣ ሰዓታቱ ሳምንታት፣ ሳምንታቱ ወራት፣ ወራቱ ዓመታት፣ ዓመታቱ አዝማናት እየሆኑ ዛሬ ካለንበት ላይ ደርሰዋል። ሳድሲት፣ ዐምሲት፣ ራብዒት ... ወዘተ ተብለው የተገለጹት በዘመናዊው አነጋገር ማይክሮ ሰከንድ፣ ሚኒ ሰከንስ፣ ሰከንድ ... ወዘተ እንደሚባሉት እጅግ በጣም ደቃቅ የሆኑ የጊዜ መለኪያዎች ናቸው። ጊዜያቸው ወይም ቆይታቸው ከዓይን ቅጽበት ያነሰ በመሆኑ አንጠቀምባቸውም፤ በዚህም ምክንያት የተለመዱ አይደሉም። ዓለምከተራጠረ ዘመን ከተቆጠረ በፀሐይ 5005 ዓመተ ዓለም ነው። ይኸውም

ሀ. ከጌታችን ከመድኃኒታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ልደት በፊት የነበረው 5500 ዘመን ዓመተ ፍዳ ዓመተ ኩነኔ ይባላል።

“በሐሙስ ዕለት ወበመንፈቃ ለዕለት እትወለድ እምወለተ ወለትከ - እምስት ቀን ተኩል ሲፈጸም ከልጅህ ልጅህ

ተወልጄ እድንሃለው” /ቀሌምንጦስ/ እንዳለው እምስት ቀን ተኩል የተባለው ይህ እምስት ሺህ እምስት መቶ ዘመን

ማለት ነው። ይህ ሲተነተን ፦

ከአዳም እስከ ኖህ ያለው ዘመን 2250

ከኖህ እስከ ሙሴ 1588

ከሙሴ እስከ ሰሎሞን 599

ከሰሎሞን እስከ ልደተ ክርስቶስ 1063 ድምር 5500 ይሆናል።

ለ. ከልደተ ክርስቶስ በኋላ ያለው ዘመን ዓመተ ምህረት ፣ ዓመተ ሥጋዊ ወይም ሐዲስ ኪዳን ይባላል። ለምን ዓመተ

ምህረት ተባለ? ቢሉ “በዕለት ጎሪት ሰማዕኩከ ወበዕለተ እድገኖት ረዳዕኩከ - እግዚአብሔር እንዲህ ይላል በተወደደ

ጊዜ ሰምቼሃለው፣ በመድሃኒተም ቀን ረድቼሃለው” ትን. ኢሳ፤ 49፣8 እንዲሁም ቅዱስ ጳውሎስ “ወናሁ ይዕዘ

እለተ ጎሪት ወናሁ የም እለተ እድገኖት - በተወደደ ሰዓት ሰማሁህ በመዳን ቀን ረዳሁህ” 2 ኛ . ቆሮ 6፣2

በሚለው መጽሐፋዊ ቃል ላይ በመመርኮዝ ነው። ከላይ እንደተመለከትነው እምስት ቀን ተኩል ሲፈጸም እድንሃለው

ያለው እምላክ የተናገረውን የማያብል ነውና ቃል ከገባለት ቀን ሳይጨምር ሳይቀንስ መጥቶ እድኖናል። የአዳምን

መርገም እስወግዶ በድኅነት፣ ባርነቱን እስወግዶ በነጻነት፣ ቁራኝነቱን አጥፍቶ በልጅነት ተክቶለታል። ለዚህም ይህ

ዘመን ዓመተ ምህረት፣ ዓመተ ሥጋዊ ይባላል።

የዘመነ ብሉይ እና የዘመነ ሐዲስ ድምር በጠቅላላው ዓመተ ዓለም ይባላል። ይህም 5500 ዓመተ ፍዳ ሲደመር

2005 ዓመተ ምህረት 7505 ዓመተ ዓለም ይሆናል። እንግዲህ አዕዋዳት የሚባሉት ይህንን ዓመተ ዓለምን

የምንሰፍርባቸው ወይም የምንለካባቸው ናቸው። እነዚህም በቁጥር ሰባት ሲሆኑ እነሱም፦

1ኛ. ዓውደ ዕለት፦ ከሰኞ እስከ እሁድ ያሉ ቀናት ሲሆኑ እነዚህ ቀናት በየሳምንቱ ተመላልሰው ወይም እየዘሩ የሚመጡ ናቸው። እነዚህ ሳምንታት እየተመላለሱ ወራትን ይፈጥራሉ።

2ኛ. ዓውደ ወርጎ፦ አንድ ወር የሚባለው በፀሐይ ሙሉ ሰላሳ ቀን ሲሆን በጨረቃ አንድ ጊዜ /አንድ ወር/ ሃያ ዘጠኝ ቀን አንድ ጊዜ /በሌላኛው ወር/ ሰላሳ ቀን ይሆናል። ይህ በሰላሳ ቀን በየወሩ እየተመላለሰ ዓውደ ዓመትን ይሰራል።

3ኛ. ዓውደ ዓመት፦ በፀሐይ 365 ቀን ከአስራ አምስት ኬክሮስ /12 × 30 = 360 እና አምስት ጳጉሜን/ ሲሆን በጨረቃ 354 ቀን ከሃያ ሁለት ኬክሮስ ነው። ከላይ አውደ ወርጎ በጨረቃ አንድ ጊዜ ሃያ ዘጠኝ አንድ ጊዜ ሰላሳ ቀናት ብለናል። ይኸም ማለት ስድስት ወራት ሃያ ዘጠኝ፣ ስድስት ወራት ሰላሳ ቀናት ይሆናል። /6 × 29 = 174 ፤ 6 × 30 = 180 ሁለቱ ሲደመሩ 174 + 180 = 354 ቀናት ይሆናል።

4ኛ. ዓውደ አበቅቱ /ንዑስ ቀመር/፦ እስራ ዘጠኝ ሲሆን በየእስራ ዘጠኝ ዓመት ዞሮ የሚመጣ ነው። ምክንያቱም ፀሐይና ጨረቃ ተራክቦ የሚያደርጉበት ጊዜ ነው። ፀሐይና ጨረቃ ሁለቱም በዕለተ ረቡዕ በአንድ ጥገት /መስኮት/ ውስጥ የተፈጠሩ ሲሆን ከዛን ጊዜ ጀምሮ ዑደት ያደርጋሉ። ከላይ እንዳየነው በየዓመቱ ፀሐይ ሙሉ 365 ቀናት ስትዞር ጨረቃ ግን 354 ቀናት ብቻ ትዞራለች በመካከላቸው ያለው ልዩነት 11 ቀን ሲሆን ይህ ጥንተ አበቅቱ ይባላል። ሁለቱ በየዓመቱ ተለያይተው ሲዞሩ ቆይተው በእስራ ዘጠኝ ዓመት አንድ ጊዜ በተፈጠሩበት ጥገት /መስኮት/ ይገናኛሉ። ይኸም ዓውደ አበቅቱ ይባላል።

5ኛ. ዓውደ ፀሐይ፦ 28 ዓመት ሲሆን በየሃያ ስምንት ዓመቱ ተመላልሶ /ዞሮ/ የሚመጣ ነው። ምክንያቱ ፀሐይ የተፈጠረችው በዕለተ ረቡዕ ነው። በየሃያ ስምንት ዓመቱ ዕለቱ እና ወንጌላዊው ይገናኙበታል። ዕለቱ ፀሐይ የተፈጠረችበት ቀን ረቡዕ፤ ወንጌላዊው ደግሞ የወንጌላውያን መጀመሪያ ቅዱስ ማቴዎስ የሚገናኝበት ነው።

ሊቃውንቱ ረቡዕ ማቴዎስ ይሉታል።

6ኛ. ዓውደ ማኅተም /ማዕከላዊ ቀመር/ 76 ዓመት ነው። ሰባ ስድስት ዓመት የሆነው በ76 ዓመት አንድ ጊዜ አበቅቱው እና ወንጌላዊው ይገናኙበታል። ማኅተም ማለት መፈጸሚያ፣ መደምደሚያ ወይም መጨረሻ ማለት ነው። ለምን መጨረሻ /ማኅተም/ ተባለ ? ቢሉ የአበቅቱ እና የወንጌላውያን መጨረሻ የሚገናኙበት ስለሆነ ነው። በሰባ ስድስት ዓመት አንዴ የአበቅቱ ፍጻሜ 18 እና የወንጌላውያን ፍጻሜ የሐንስ ይገናኛሉ። "ጥንቱስ ለቀመር ዕለተ ሰሉስ ወወንጌላዊ ማቴዎስ ወፍጻሜሁ ዕለተ ሰሉስ ወወንጌላዊሁ የሐንስ - የቀመር /የቁጥር/ መጀመሪያ ማክሰኞ፣ የወንጌላውያን መጀመሪያ ማቴዎስ ሲሆን የቀመር መጨረሻ ሰኞ የወንጌላውያን ፍጻሜ የሐንስ ነው" እንዲል። አበቅቱ አስራ ስምንት የሚሆነው በየአስራ ዘጠኝ ዓመቱ ሲሆን 18 በሆነ በዓመቱ አበቅቱው ዜሮ ነው የሚሆነው። /ወደፊት ስለ አበቅቱ በዝርዝር እንመለስበታለን/ በየአስራ ዘጠኝ ዓመቱ 18 ቢሆንም ግን ከወንጌላዊው ጋር ማለትም ወንጌላዊው የሐንስ ከሚሆንበት ዓመት ጋር የሚገናኙት ግን በሰባ ስድስት ዓመት አንድ ጊዜ ብቻ ነው። ለዚህም ነው ዓውደ ማኅተም ሰባ ስድስት የሆነው።

7ኛ. ዓውደ ዐቢይ ቀመር /ዐቢይ ቀመር/ 532 ዓመት ነው። በዚህን ጊዜ ሶስት ነገሮች በጋራ ይገናኛሉ። እነዚህም ዕለት፣ አበቅቱ እና ወንጌላዊ ናቸው። እላቱ ሰነይ /ሰኞ/ አበቅቱውና ወንጌላዊው ከላይ እንዳየው 18 አበቅቱ እና ወንጌላዊው የሐንስ ይሆናሉ። 18 አበቅቱ ለአበቅቱ ፍጻሜ፣ ወንጌላዊው የሐንስ ለወንጌላውያን ፍጻሜ ነው ብለናል። በተጨማሪ እዚህ ጋር ሶስተኛ ሆኖ ለዐቢይ ቀመር መገኛ የሆነው ዕለት ነው። ዕለቱም ሰኞ ነው። የቀመር መጀመሪያ ሰሉስ /ማክሰኞ/ መሆኑን ደጋግመን በተለያዩ ቦታ ተመልክተናል። የቀመር መጀመሪያው ማክሰኞ ከሆነ ደግሞ ፍጻሜው ሰኞ ይሆናል ማለት ነው።

እነዚህ ሰባቱ አዕዋዳት ሲሆኑ አዕዋድም የተባሉት አንድ ጊዜ ተፈጽመው ወይም ታይተው የሚቀሩ ሳይሆን በሌላ ጊዜ ተመላልሰው የሚመጡ በመሆናቸው ነው። ከእነዚህ አዕዋዳት ውስጥ ለበዓላትን እጽዋማት በምናወጣበት ጊዜ በዋናነት የሚያስፈልጉን ሶስቱ ሲሆኑ እነዚህን በደንብ ልናውቃቸውና በቃላትን ልንይዛቸው ይገባል። በተቻለ

እቅምም ከነምክንያታቸው እንድናውቃቸው ይመከራል። እነዚህም፦

- ዐቢይ ቀመር 532 ዓመት፤ ትልቁ መስፈሪያ ሲሆን ከዚህ በላይ ስለሌለ ዐቢይ ወይም ትልቁ ተብሏል።
- ማዕከላዊ ቀመር 76 ዓመት፤ መካከለኛ መስፈሪያ ሲሆን በትልቁ መስፈሪያና በትንሹ መስፈሪያ መካከል ስለሆነ ማዕከላዊ ቀመር ተብሏል።
- ንዑስ ቀመር 19 ዓመት ናቸው። ንዑስ ማለት ትንሽ ማለት ሲሆን ከሌሎቹ ትንሹ በመሆኑ ንዑስ ቀመር ተብሏል።